

Dosarul nr 2a-1006/13

7 mai 2014

DECIZIE

mun. Chișinău

Colegiul Civil al Curții de Apel Chișinău

1 componență:

Președintele ședinței, judecătorul

judecătorii:

cu participarea greferii

Vascaș Nina

Clim Eugeniu și Cotruță Iurie

Toma Lilia

Examinând în ședință de judecată publică cererea de apel declarată de ÎM „Stati-Market” SRL împotriva hotărârii judecătorești Râșcani, mun. Chișinău, emisă la 29 iulie 2013, în pricina civilă nr.2e-3458/13, intentată la cererea Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM de chemare în judecată a IM „Stati Market” SRL privind încasarea remunerației de autor și a penalității de întârziere, după expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor Cotruță Iurie, a

C o n s t a t a t

La 26 martie 2013 Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din RM s-a adresat la instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată IM „Stati Market” SRL privind încasarea remunerației de autor pentru perioada tr. IV 2011- IV 2012 în sumă de 34 267,00 lei, penalitate de întârziere în mărime de 2 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere în sumă de 35 151,48 lei, penalitate contractuală în mărimea unei unități convenționale (20 lei) pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dării de seamă privind creațiile valorificate, obligare la prezentarea dărilor de seamă.

În susținerea acțiunii indicând că, în fapt, pentru valorificarea creațiilor publicate prin interpretare publică - folosirea muzicii în baruri, restaurante, magazine, chioșcuri, alte încăperi, la discotecă, nunți, concerte, pe viu (“live”) sau prin intermediul anumitor dispozitive precum magnetofon, radio, aparate TV etc. - beneficiarul, persoană juridică sau fizică, trebuie să obțină licența organizației care administrează pe principiul colective drepturile patrimoniale ale titularilor de drepturi și să achite remunerația de autor corespunzătoare (fapt prevăzut în art. 1 lin. (1) lit. f) și alin. (2), art. 31 și art. 33 ale Legii nr. 139-XVIII din 02.07.2010 “Privind dreptul de autor și drepturile conexe” (în continuare - Legea), respectiv, conform anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 641 din 12.07.2001 „Despre tarifele minime ale remunerației de autor”).

A indicat că, potrivit art. 514 Cod Civil al RM, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil să producă în condițiile legii.

Astfel, prin obținerea Acordurilor Generale (Licențelor) de tip IP: nr. 0310 din 11.05.2011, nr. 382 din 02.08.2011, nr. 0148 din 06.03.2012, nr. 0562 din 30.09.2011, nr. 0878 din 16.03.2012, nr. 0553 din 21.09.2011, nr.0542 din 21.09.2011, nr. 0471 din 21.09.2011, nr. 393 din 21.09.2011 de la Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, în continuare - AsDAC, care activează în temeiul Statutului său înregistrat la Ministerul Justiției la 16.03.2000 (în redacție nouă la 10.11.2005), conform art.48 și art.49 din Legea nr. 139/2010, este organizație de administrare pe principiul colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe care eliberează beneficiarilor licențe și colectează sumele datorate titularilor, ÎM „Stati Market” SRL, conform pct. 5.2 din acord, s-a obligat să achite trimestrial, pentru dreptul de interpretare publică a obiectelor de drepturi de autor și conexe prin intermediul oricărui dispozitiv (aparate Radio, TV, DVD, magnetofon etc.), remunerația de autor și interpret în cuantum total de 7 917,00 lei până la data de 15 a lunii ce urmează după trimestrul raportat și concomitent să prezinte dările de seamă privind creațiile valorificate în rețeaua de magazine „Петерочка” din mun. Chișinău.

A menționat că, potrivit art.572 Cod Civil al RM, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit. Însă, ÎM „Stati Market” SRL nu și-a onorat obligațiile contractuale asumate, neachitând remunerația de autor și cea de întârziere acumulată în mărime totală de 34 267,00 lei.

A precizat că, în conformitate cu pct.5.3. din Acordul general (Licență), în cazul neonorării la timp a obligației de plată ÎM „Stati Market” SRL va fi obligată să achite o penalitate de 2 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere cu plata cât și o penalitate în mărimea unei unități convenționale (20 lei) pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate.

Potrivit art.624 alin.(1) Cod Civil al RM, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

A indicat că, părâtului i-au fost calculate, de către AsDAC, următoarele penalități: 35 151,48 lei - penalitatea de întârziere de 2% din suma datorată pentru 222 zile de întârziere cu plata; 39 960,00 lei - penalitate contractuală în mărimea unei unități convenționale (20 lei) pentru 222 zile de întârziere de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate.

În scopul soluționării litigiului dat pe cale amiabilă și extrajudiciară, la data de 04.02.2013 în adresa pîrîtului s-a expediat o pretenție prin care s-a solicitat ca în termen de 10 zile să fie achitată datoria acumulată, însă aceasta a fost lăsată fără răspuns și satisfacere.

De asemenea, a precizat că, fiind invocate și prevederile art. 82 CPC RM, care stipulează că, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii, din care conform prevederilor art. 90 CPC RM, fac parte: a) sumele plătite martorilor, interpreților, experților și specialiștilor; b) cheltuielile de efectuare a cercetărilor la fața locului; c) cheltuielile de înștiințare și chemare în judecată; d) cheltuielile de transport și de cazare suportate de părți și de alți participanți la proces în legătură cu prezentarea lor în instanță; e) cheltuielile suportate de cetățenii străini și de apatrizi în legătură cu plata interpretului dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel; f) cheltuielile de căutare a pîrîtului; g) cheltuielile de efectuare a expertizei; h) cheltuielile de efectuare a actelor judiciare; i) cheltuielile de asistență juridică; j) cheltuielile de declarare a insolvenței; k) compensațiile pentru timpul din urmă pierdut, l) alte cheltuieli necesare, suportate de instanță și de participanții la proces, le solicită și pe acestea.

Prin hotărârea judecătorești Râșcani, mun. Chișinău, emisă la 29 iulie 2013, acțiunea a fost admisă integral, s-a dispus încasarea de la ÎM „Stati Market” SRL, c/f xxxxCODxxxx, sed.: mun. Chișinău, str. Gh. Madan, 87/7, în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM, c/f xxxxCODxxxx, sed.: mun. Chișinău, str. N. Zelinski 24a, datoria ce rezultă din remunerația de autor pentru perioada tr. I

011- IV 2012 în sumă de 34 267,00 lei, penalitate de întârziere în mărime de 2 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere în sumă de 5 151, 48 lei, penalitate contractuală în mărimea unei unități convenționale (20 lei) pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate, iar în total suma de 109 378 (o sută nouă mii trei sute șaptezeci și opt) lei, 48 bani. Și obligarea ÎM „Stati Market” SRL, c/f XXXXCODXXXX, sed.: mun. Chișinău, str. Gh. Madan 87/7 să prezinte Asociației „Drepturi de Autor și Conexa” din RM /f XXXXCODXXXX, sed.: mun. Chișinău, str. N. Zelinschi 24a, dărilor de seamă privind creațiile valorificate în perioada tr. IV 2011 – IV 2012. A încasat de la ÎM „Stati Market” SRL, c/f XXXXCODXXXX, sed.: mun. Chișinău, str. Gh. Madan 87/7 în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 3 281 (trei mii două sute optzeci și unu) lei, 35 bani.

La 28 august 2013 ÎM „Stati Market” SRL a contestat hotărârea instanței de fond cu o cerere de apel prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea în parte, cu examinarea cauzei în fond și cu emiterea unei noi hotărâri prin care se va dispune: - Diminuarea sumei penalităților de întârziere în conformitate cu rata de refinanțare a BNM; - Declararea nulă a clauzei contractuale cu privire la „încasarea penalității în mărimea unei unități convenționale (20) lei pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate ca fiind una abuzivă.

În motivarea cererii de apel au indicat că, nu sunt de acord cu hotărârea instanței de fond în ceea ce privește încasarea sumei penalității în mărime de 35 151, 48 lei (penalitate de întârziere 2 %) și 39 960, 00 lei (penalitate contractuală 20 lei/zi), considerând că, de către instanța de judecată nu au fost luate în considerație următoarele: - Suma prevăzută prin clauza penală are menirea de a compensa prejudiciul suferit de creditor prin neexecutarea obligațiilor contractuale de către debitor. Mărimea clauzei penale trebuie să fie în coraport cu rata de refinanțare, iar în cazul dat procentul de 2% este excesiv de înalt, nu în coraport cu rata de refinanțare a BNM (BNM an. 2011, an. 2012), iar suma penalității de 2% calculată în mărime de 35 151, 48 lei este disproporționat mai mare în coraport cu suma datoriei.

A indicat apelantul faptul că, consideră că în situația dată, în conformitate cu legislația în vigoare instanța de judecată, luându-se în considerație toate împrejurările, urma să dispună reducerea clauzei penale disproporționat de mari în raport cu prejudiciile real suportate de către creditor. Această prerogativă fiind edictată de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuziv conținute în contracte, și respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile.

A precizat precum că, clauza contractuală cu privire la încasarea penalității în mărimea unei unități convenționale (20) lei pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate o consideră abuzivă și urmează să fie declarată nulă din următoarele considerente:- în cazul în care creditorul ar pretinde despăgubiri în completare, pînă la acoperirea integrală a prejudiciului, iar prima să dovedească toate elementele răspunderii contractuale, și în primul rând, existența și întinderea prejudiciului a cărui reparare este retinută. Din cererea de chemare în judecată nu rezultă ce prejudiciu a suferit reclamantul/intimat din cauza neprezentării dărilor de seamă privind creațiile valorificate și întinderea prejudiciului.

Mai mult de atât, AsDAC nu este o organizație împuternicită prin lege să sancționeze agenții economici prin impunerea acestora de plata careva amenzi. Aceștia, fiind monopolizști pe piață, practicând o activitate cu încălcarea legislației în domeniul concurenței, AsDAC impune agenților economici semnarea contractelor sale tip, care nu se supun reexaminării, care includ în sine clauze abuzive, dezavantajoase clauze contractuale care, nefiind negociate în mod individual cu fiecare agent economic în parte prin ele înseși sau împreună cu alt revederi din contract, creează, în detrimentul agenților economici, contrar cerințelor de bună-credință, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, iar nesemnarea acestor contracte de către agenții economici ar însemna încălcarea legislației în materia dată.

A indicat că, conform art. 220 alin.(1) Cod civil actul juridic sau clauza care contravine normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel.

Reieșind din conținutul normei de drept indicate, sunt lovite de nulitate absolută actele juridice, sau clauzele care contravine normelor imperative, adică acelor norme care prescriu în mod expres o conduită obligatorie, o obligație de la care subiectul nu se poate sustrage sau o poate ocoli (norme operative), sau care, prin dispoziția lor, interzic săvârșirea unor acțiuni (norme prohibitive).

În ședința de judecată reprezentantul apelantului a solicitat admiterea cererii de apel și casarea parțială a hotărârii contestate, cu diminuarea penalității încasate.

Reprezentantul intimatului a indicat că cererea de apel este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, a susținut cele indicate în referință epusă la cererea de apel și anume că, în conformitate cu prevederile art.625 Cod Civil, clauza penală trebuie să îmbrace întotdeauna formă scrisă, chiar dacă obligația principală în vederea căreia a fost stipulată nu ar îmbrăca această formă. De asemenea, forma clauzei penale nu depinde de suma obligației principale sau de suma clauzei penale ori de careva alte condiții.

A precizat că, potrivit prevederilor art.624 alin.(3) Cod Civil, clauza penală poate fi prevăzută atât pentru neexecutarea totală sau parțială a obligației, cât și pentru orice altă încălcare a obligațiilor, inclusiv pentru executarea necorespunzătoare sau tardivă. Obiectul clauzei penale formează o sumă de bani determinată fie global, fie procentual, în raport cu valoarea obiectului contractului la care se referă”.

La fel, a indicat că, avînd în vedere faptul că semnificația clauzei penale este evaluarea convențională a despăgubirilor datorat debitorului pentru neexecutarea obligației, părțile sunt libere de a stabili prin acordul lor de voință clauza penală într-o mărime mai mare decît prejudiciul cauzat. În caz de neexecutare a obligației, debitorul va fi ținut să achite clauza penală în mărimea stabilită, chiar dacă mărimea prejudiciilor cauzate este mai mică decît mărimea clauzei penale. Debitorul nu are posibilitatea de a se elibera prin achitarea clauzei penale într-o mărime mai mică decît cea convenită, căci clauza penală fiind o prevedere contractuală, se impune debitorului la fel ca și alt revederi contractuale.

Astfel, a menționat că, dat fiind faptul că în temeiul acordurilor generale ce stau la baza pretențiilor formulate de către AsDAC, SRL „Stati Market” și-a asumat obligația nu doar de plată a remunerației de autor în termenii stabiliți, dar și de prezentare a dărilor de seamă privind creațiile valorificate, în baza cărora AsDAC repartizează autorilor remunerația colectată, s-a convenit aplicarea clauzei penale de categoria: (1) pentru neplata în termen în mărime de 2% și (2) pentru neprezentarea în termen a dărilor de seamă în mărime de 20 lei pentru fiecare zi.

A indicat că, în acest context, avînd în vedere că clauzele penale indicate în acordurile generale întrunesc perfect toate condițiile și criteriile stabilite de Codul Civil al RM, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de admitere integrală a acestora. Or, afirmația reprezentantului apelantei precum că quantumul procentual de 2% ar fi unul excesiv de mare și nu în coraport cu rata de refinanțare a BNM este una neîntemeiată și în contradicție cu prevederile legale, deoarece în conformitate cu art.585 și 619 din Codul Civil, se stabilește în coraport cu rata de refinanțare a BNM dobînda de întârziere, dar nu penalitatea de întârziere. Acestea două fiind noțiuni și instituții cu regim juridic distinct.

A menționat că, referindu-se la solicitarea SRL „Stati Market” privind recunoașterea nulă a clauzei penale de 20 lei pentru neprezentare în termen a dărilor de seamă privind creațiile valorificate pe motiv că ar fi una abuzivă, a menționat că instanța de apel, în baza materialelor în dosar și a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt ale pricinii, a aplicării și interpretării normelor de drept material, precum și respectarea normelor de drept procedural, la judecarea pricinii în primă instanță (art.35 CPC). Totodată, în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noțiunile de retenții (art.372 alin.(3) CPC). Or, declararea nulă a unei clauze contractuale urma să fie cerută în cadrul examinării în fond a cauzei prin formularea unei acțiuni reconvenționale sau separate în ordine generală. Drept urmare, consideră că cerința respectivă a apelantei depășește obiectul juridic al apelului, fapt pentru care urmează a fi apreciată critic și respinsă de către instanță.

În conformitate cu prevederile art.362 alin.1 din CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Cum rezultă din materialele pricinii dispozitivul hotărârii a fost pronunțat la 29 iulie 2013, (f.d.27), iar cererea de apel a fost depusă la 2 august 2013, (f.d.31).

Astfel Colegiul constată că apelul a fost depus în termenul prevăzut de art.362 alin.(1) din CPC.

Audiind reprezentanții apelantului și al intimatului, studiind materialele pricinii, colegiul consideră că cererea de apel declarată este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1) lit.b) din CPC al RM instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 386 alin. (1) lit. a), c) și d) din CPC al RM hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică dacă instanța de apel dacă circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sînt în contradicție cu circumstanțele pricinii; normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Potrivit prevederilor art. 387 lit. a) din CPC al RM se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Colegiul a reținut că prin hotărârea judecătorească Rîșcani, mun. Chișinău din 29 iulie 2013, a fost admisă integral cererea Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM de chemare în judecată a IM „Stati Market” SRL privind încasarea remunerației de autor și eliminării de întârziere.

De la pîrîitul IM „Stati Market” SRL în beneficiul reclamantului Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM s-a încasat datoria rezultată din remunerația de autor pentru perioada IV 2011- IV 2012 în sumă de 34 267,00 lei, penalitate de întârziere în mărime de 2 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere în sumă de 35 151,48 lei, penalitatea contractuală în mărimea unei unități convenționale (20 lei pentru fiecare zi de întârziere de prezentare a dării de seamă privind creațiile valorificate, iar în total suma de 109 378 (o sută nouă mii trei sute șaptezeci și opt) 8 bani.

S-a obligat ÎM „Stati Market” să prezinte Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM, dările de seamă privind creațiile valorificate pentru perioada tr. IV 2011 -IV 2012.

S-a încasat de la ÎM „Stati Market” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 3 281,35 lei.

Astfel cum rezultă din hotărârea instanței de fond, instanța de fond a fost dispus încasarea sumei penalității în mărime de 35 151, 48 lei (penalitate de întârziere 2 %) și 39 960, 00 lei (penalitate contractuală 20 lei/zi).

Conform art.624 alin.1 din CC, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul tipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform art.630 din CC, în cazuri excepționale, luîndu-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se țină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

În conformitate cu pct.9 al Hotărîrii Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, *privind aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează modalitățile de reparare a prejudiciului cauzat prin întârziere sau executare necorespunzătoare a obligațiilor pecuniare, cu excepția celor izvorîte din contractul de credit bancar sau împrumut*, în cazul reducerii clauzei penale, instanța urmează să-și motiveze soluția, făcînd referire la probe. Instanța de judecată va reduce clauza penală doar în cazul în care debitorul a solicitat aceasta. Dat fiind faptul că legea nu limitează dreptul vreunei instanțe superioare de a reduce clauza penală, această clauză poate fi modificată și în apel, și în recurs potrivit ambelor secțiuni ale Capitolului XXXVIII al Titlului III al Codului de procedură civilă.

În cazul din speță, luînd în considerație că debitorul a solicitat reducerea clauzei penale, luîndu-se în considerație toate împrejurările cauzei, Colegiul consideră că este oportună dispunerea de a reduce clauza penală, atenționînd că această prerogativă este edictată de lege în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conținute în contracte, și respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile.

Astfel, fiindcă argumentele formulate în cererea de apel parțial s-au dovedit a fi întemeiate, Colegiul consideră posibil să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe în partea încasării penalităților și să reducă clauza penală pentru neplata în termen pînă la 20 000 (douăzeci mii) lei, clauza penală pentru neprezentarea în termen a dărilor de seamă pînă la 25 000 (douăzeci și cinci mii) lei și taxa de stat pînă la 2378 (două mii trei sute șaptezeci și opt) lei.

În partea încasării datoriei în valoare de 34267 lei și obligării IM „Stati-Market” SRL să prezinte Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM dările de seamă privind creațiile valorificate în perioada tr.IV 2011-IV 2012 hotărârea urmează a fi menținută.

În conformitate cu art.385 alin.1, lit. b), art.389 -390 din CPC, Colegiul civil

DECIDE

Se admite cererea de apel declarată de ÎM „Stati-Market” SRL împotriva hotărîrii judecătorești Rîșcani, mun. Chișinău, emisă la 29 iulie 2013, în pricina civilă nr.2e-3458/13.

Se modifică hotărârea judecătorești Rîșcani, mun. Chișinău, emisă la 29 iulie 2013, în pricina civilă nr.2e-3458/13 intentată la cererea Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM de chemare în judecată a ÎM „Stati Market” SRL privind încasarea remunerației de autor și a penalității de întârziere în partea încasării penalităților și se reduce clauza penală pentru neplata în termen pînă la X lei, clauza

enala pentru neprezentarea in termen a darilor de seama pina la 25 000 (douazeci și cinci mii) lei și taxa de stat pina la 25/8 (doua mii treizeci și opt) lei.

În partea încasării datoriei în valoare de 34267 lei și obligarea **IM „Stati-Market” SRL** să prezinte **Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din RM** dările de seamă privind creațiile valorificate în perioada tr.IV 2011-IV 2012 hotărîrea se menține.

Decizia este definitivă însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale.

Președintele ședințe, judecătorul

Vascan Nina

Judecătorii:

Clim Eugeniu

Cotruță Iurie